

Anne Marie den Nieuwenboer

Annemarie Emilia (Anne Marie) den Nieuwenboer is geboren op 20 augustus 1930 in Pematang Siantar, NOI. Ze is de dochter van Theodorus (Theo) Josefus Emilden Nieuwenboer (1898-1944) en Auguste (Guste) Henriëtte Stelkens (1902-1996). Haar vader kwam in 1920 aan in Nederlands-Indië, op het eiland Sumatra. Hij werkte daar eerst als assistent op de theeplantages van het Nederlands-Indisch Land Syndicaat (NILS). In 1922 werd hij door een Indonesiër voor zijn baas aangezien toen er een moordaanslag op hem gepleegd werd. De dader is nooit gepakt. In het ziekenhuis bleek dat er resten van het schot hagel in zijn longen terecht waren gekomen. Theo heeft zich hier echter nooit aan willen laten opereren. Enige jaren later is hij zelf planter op verschillende plantages in de buurt van Pematang Siantar. In 1927 trouwde hij in Duitsland met Guste en ze kregen drie kinderen. Anne Marie heeft twee zussen, Jennie (28 juni 1928) en Milly (27 juli 1933). Ze wonen op Permanangan Estate.

Anne Marie wordt in Kamp Brastagi op 7 december 1942 als padvindster geïnstalleerd bij de SKOTH troep en haar zus Jennie werd hier op 1 mei 1943 padvindster. Beiden waren lid van de Gerbera patrouille. Haar zus Milly wordt op 28 januari 1943 geïnstalleerd als kabouter bij kabouterkring 1.

Haar vader is tijdens de mobilisatie sergeant 1e klas bij de 2e Landstorm cie in Medan. Hij wordt krijgsgevangen genomen en geïnterneerd. Hij wordt tewerkgesteld aan de Birmaspoorlijn. Tijdens zijn krijgsgevangenschap hield hij een dagboek bij. Hij overleed 's nachts als gevolg van benauwdheid, aldus getuigen. Hij is waarschijnlijk gestikt in een kogel hagel die hij in zijn long had zitten als gevolg van de mislukte aanslag. Hij is overleden op 28 december 1944 in Nakom Paton, Thailand en begraven op Kanchanaburi War Cemetery.

Aan het begin van de oorlog werd Anne Marie met haar moeder en twee zussen geïnterneerd in Kamp Brastagi. Ze zat met haar zus Jennie in afdeling 2, het Vogelhuis, van het hoofdgebouw. Brastagi was een gemengd Japans interneringskamp op Noord-Sumatra, 60 km ten zuiden van Medan aan het Toba-meer. Het kamp was ondergebracht in het gebouwencomplex van de Planters School Vereeniging Brastagi. De vrouwen en kinderen die op de hoogvlakte rondom Brastagi en Kaban Djahe verbleven en enkele oudere mannen werden geïnterneerd in de kostschool waar normaal accommodatie was voor 200 kinderen. De kampeiding was Nederlands. Op 16 april 1942 opende het kamp en waren er 939 mannen, vrouwen en kinderen gevangen. Na de eerste chaotische weken vond iedereen een plekje. Vrouwen en meisjes sliepen bij elkaar in de voormalige klaslokalen en kinderslaapzalen, jongens ouder dan 8 jaar sliepen apart. Het kamp bestond uit een groot hoofdgebouw, rondom een binnentuin gebouwd, met aan de ene kant de lagere school met een zeer ruim gymnastieklokaal en het kleinere H.B.S. gebouw. Aan de andere kant van het hoofdgebouw stond het nieuwe meisjeshuis, ziekenhuis en het z.g. straatje, waar een aantal gebouwde huisjes voor de onderwijzers waren, een voetbalveld en een klein park, het Vondelpark.

Voor de oorlog was er al een Scoutinggroep in Brastagi. Na de Japanse bezetting stopten de Scoutingactiviteiten. In het geheim vormde Akela van Braningen met een aantal jongens de Pioniersgroep met de patrouilles Arenden en Panters. Om de jongens en meiden in het kamp wat om handen te geven lukte het Akela van Braningen van de Nederlandse kampleiding toestemming te krijgen 'officieel' met Scoutingactiviteiten te starten. Scouting werd in principe door de Japanners verboden, maar soms wel oogluikend toegestaan. Gedurende de oorlog waren ze soms strenger en soms meegaander. Op tien augustus 1942 werd de Afdeling Brastagi opgericht. Het afdelingsbestuur werd gevormd door Hopman Meijerink, Oehoe Oomen (Kabouters), Akela Hoek (welpen), Akstra Renardel de Lavalette (padvinders) en Akela van Braningen als secretaresse. Voor de jongens waren er 2 welpenhordes en twee jongenstroepen: de Pioniers en de Rimboejagers. Voor de meisjes werd gestart met 2 kabouterkringen en twee meisjestroepen: Skoth (Steeds klaar om te helpen) en OPINO (Opgericht in Oorlogstijd). Ze hadden khaki uniformen maar de patrouillelinten waren het enige Scouting kenmerk. Anne Marie wordt in Kamp Brastagi op 7 december 1942 als padvindster geïnstalleerd bij de SKOTH troep en haar zus Jennie werd hier op 1 mei 1943 padvindster. Beiden waren lid van de Gerbera patrouille.

In september 1942 timmerden de jongens een hoek in de gymzaal om apart te kunnen zitten met de troepraad. "De Wigwam" werd het centrum van de afdeling Brastagi, met een deur die zelfs een goed slot had. Negen zware houtblokken om een echt brandend imitatie kampvuur verhoogden de gezelligheid. Het portret van Baden-Powell vond een plaatsje aan de muur op een blauwe jamboree-das. Op de 28e wordt De Wigwam ingewijd. In oktober werden van twee oude jurken vlaggen gemaakt voor de verschillende onderdelen.

Op 22 december 1942 werden de geïnterneerden uit het Dokter Fonds ziekenhuis in Pematang Siantar overgebracht naar Brastagi. Er kwamen bijna 700 mensen bij. De scouts hielpen mee iedereen naar hun slaapverblijf te wijzen en spullen te dragen. Alle lessen op school en bijeenkomsten werden verboden en de lokalen werden gebruikt voor de huisvesting. Mede door de toestroom van de nieuwe bewoners bleek in januari 1943 Scouting zo populair dat er ondertussen 3 jongenstroepen, 4 welpenhordes, 3 meisjestroepen, 4 kabouterkringen en een pionierstersstam waren, samen ruim 450 leden. Haar zus Milly wordt op 28 januari 1943 geïnstalleerd als kabouter bij kabouterkring 1. Haar zus Jennie werd op 1 mei 1943 padvindster bij de Skoth troep.

Op 31 mei 1943 moesten de oudste jongens naar het mannenkamp Soengei Sengkol. Onder de groep zaten ook de oudere patrouilleleiders. Intussen werd ook een nieuw afdelingsbestuur gevormd, omdat Hopman Meijerink door de Japanners zwaar mishandeld was. Naast Hiawatha Van Braningen als presidente en Awanda Put als secretaresse waren Akstra Renardel de Lavalette, Akela Hoek en Oehoe Overdijkink bestuurslid.

Eind '43 was de sfeer in het kamp erg bedrukt en dit raakte ook Scouting. Kinderen liepen weg en jongens die wel lid bleven werden gepest. De twee jongenstroepen werden hierdoor verboden door de afdelingsleiding. Maar begin '44 kwam er weer nieuwe energie. Er werd een nieuwe pioniersgroep opgericht met de patrouilles panters, eekhoorns, vossen en bevers. Ria Eikens werd geïnstalleerd als padvindster in aanwezigheid van alle 25 leidsters. Ze werd kampleidster en kreeg het voor elkaar dat de Japanse commandant Scouting toestond. Toen er na verloop van tijd een Japanse official onverwacht op inspectie kwam, droeg Eikens een padvindsters uniform en maakte iedereen zich zorgen om de gevolgen. De

Japanner gaf haar hartelijk een hand. Hij was ook scout en had de Jamboree in 1937 bezocht.

Half december 1944 moesten alle jongens die ouder dan 10 waren het kamp verlaten naar het mannenkamp Si Rengorengo. Het leven werd steeds zwaarder in Brastagi. Alleen de Opino groep ging door tot het eind, met 4 patrouilles. Medio juni 1945 sloot het kamp en werden 1347 vrouwen en kinderen naar kamp Aek Pamienke III gebracht. Ook daar was Ria Eikens kampleidster. Het kamp Aek Pamienke bestond uit drie afzonderlijke kampcomplexen midden tussen de rubberbossen aan de spoorlijn van Medan naar Rantau Prapat, tussen het station Aek Pamienke en het plaatsje Bandar Doerian. De kampen waren omheind met prikkeldraad. De mensen waren ondergebracht in barakken (sommigen spreken van koeliehuysjes) in open plaatsen in de jungle, gemaakt van stokken en planken met een atapdakbedekking.

Na de overgave van de Japanners op 15 augustus was pas 25 augustus de dag dat de gevangenen echt vrij waren. Nora Prins en Ria Eikens stonden op een podium en Ria had in haar armen de driekleur. De padvindsters mochten deze hijsen.

Anne Marie repatrieerde met haar moeder en zussen in 1946 naar Nederland. Ze ging daar naar de HBS-B en woonde in Zandvoort en Haarlem. Ze trouwde op 17 mei 1958 in Haarlem met Jan Frank de Rijk en ze kregen 2 kinderen. Zij is overleden op 23 januari 2019 in Ermelo, zij was toen 88 jaar oud.

Meer informatie

[Theodorus Josephus Emile "Theo" den Nieuwenboer \(1898-1944\) » Stamboom Konings » Genealogie Online](#)

[Deli courant » 30 jun 1928 - Art. 8 | Delpher](#)

[Deli courant » 28 jul 1933 - Art. 10 | Delpher](#)

[Japanse interneringskaarten | Nationaal Archief](#)

[Theodorus Josefus Emil den Nieuwenboer | Oorlogsgravenstichting](#)

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Dokter Fonds Ziekenhuis Medan \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[BRASTAGI \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

Brastagi kampbewoners 1942-1945

[Brastagi - Wikipedia](#)

[Soengei Sengkol Medan \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Si Regnorengo Rantau Prapat \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke Rantau Prapat \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke - Wikipedia](#)

Noord Sumatra in Oorlogstijd deel 1942 - uitgave van Stichting Noord Sumatra Documentatie

Dagboek van Era Käyser 12 juni 1942 – 4 augustus 1945 Scoutingmuseum Baarn

[Annemarie Emilia "Annemarie" den Nieuwenboer \(1930-2019\) » Stamboom Konings » Genealogie Online](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.